
Historia

Pierwsze zapisy o szpitalnictwie w Iłży pochodzą z XV wieku. W 1448 r. biskup krakowski Zbigniew Oleśnicki ufundował szpital przy kościele Św. Ducha. Szpital ten był

w zasadzie przytułkiem dla starców i kalek. W dwóch izbach znajdowało schronienie do 12 osób obojga płci. Szpital był dobrze uposażony przez nadania biskupie i zapisy

bogatych mieszczan. Zarządzany był przez proboszcza kontrolowanego przez dwóch przedstawicieli rady miejskiej. „Pensjonariusze”, bo tak nazywano ówczesnych pacjentów

tego szpitala żyli skromnie, otrzymywali wręcz głodowe wyżywienie, pełnili funkcje pomocnicze w kościołach, za co otrzymywali wynagrodzenie. Nie wolno im było żebrać.

Żebractwo, inne stałe źródła utrzymania, a także wykroczenia natury religijnej (np.: nie przystąpienie do spowiedzi przez 3 dni) powodowały wydalenie z przytułku.

W miejscu gdzie był wybudowany szpital obecnie znajduje się Muzeum Regionalne w Iłży, a z pierwszego budynku szpitala pozostała jedynie część kominowa.

Z XVI wieku pochodzi też zapis o pierwszym w Iłży wykształconym medyku. Zgodnie z nadanym przywilejem biskupa Krasieńskiego na wybudowanie łaźni rada miasta miała obowiązek utrzymywać lekarza.

W XIX wieku fundacja Świętoduska zarządzała kościołem, szpitalem, elementarną szkołą żeńską oraz ziemią uprawną, łąkami i parcelami. W skład zarządu Fundacji wchodził burmistrz, a później wójt, pisarz i trzech członków z wyboru. Zarząd płacił za opał i światło, wypłacał miesięczne pensje, gratyfikacje świąteczne, wydawał odzież i obuwie.

Wszyscy pensjonariusze otrzymywali jednakowe płaszcze z szarego sukna.

W połowie tego stulecia Iłża miała opłacaną przez radę miejską akuszerkę, a od 1867r. lekarza powiatowego. W latach wybuchu epidemii organizowano prowizoryczne szpitale w opustoszałym browarze przy ul. Błażńskiej i w organistówce przy Końskim Targu.

W XIX wieku, w czasie okupacji austriackiej powstał inny szpital w Iłży - szpital wojskowy, który zlokalizowano na zamku iłżeckim.

Natomiast rannych powstańców w okresie powstania styczniowego 1863-64 leczono w zakonspirowanym szpitalu polowym, dla którego pomoc materialną wśród mieszkańców Iłży organizowała Jadwiga Prendowska - łączniczka Mariana Langiewicza.

Kolejne informacje na temat Fundacji Św. Ducha pochodzą z końca XIX wieku, kiedy to ks. Choroszyński przekazał ziemię tzw. „świętoduską” na fundusz budowy szpitala. Trzy tysiące rubli przekazał na budowę szpitala wielki społecznik, inicjator tego przedsięwzięcia, sędzia Karol Gartner. Inwestycję tę zlokalizowano na wzgórzu Św. Leonarda, naprzeciw cmentarza. Budowę najmniejszego w guberni radomskiej, 15 łóżkowego szpitala rozpoczęto w 1900r. Pierwszych pacjentów szpital przyjął dwa lata później. Lekarz Powiatowy dr Feliks Zbrożek otrzymał nominację na pierwszego dyrektora szpitala

Po przejściu frontu w 1915r. w Iłży szerzyła się epidemia tyfusu zwalczana przez jedyne go wówczas lekarza Zygmunta Węglińskiego. Specjalne ekipy sanitarne na czele z akuszerką Lucyną Falińską prowadziły szczepienia profilaktyczne. Mimo to ludność Iłży została zdziesiątkowana.

W okresie po I wojnie światowej olbrzymi wkład w odbudowę i modernizację szpitala włożył dr Wiktor Bijasiewicz, który dzięki przychylności i pomocy władz powiatowych w 1924r. oddał do użytku nowoczesny

---

jak na tamte czasy obiekt, posiadający kilka sal chorych, salę operacyjną, aptekę, biuro, na poddaszu kapliczkę i mieszkanie dla siostr zakonnych. Zatrudniono drugiego lekarza - chirurga. Szpital przeznaczony był nie tylko dla mieszkańców Hży, ale również dla ludności zamieszkującej wieś aż do Wisły, czyli okolice Lipska i Solca.

W 1928 r. rozpoczęto budowę drugiego piętrowego pawilonu, który został oddany do użytku dopiero po II wojnie światowej.

W czasie okupacji hitlerowskiej zmarł w Warszawie dr Bijasiewicz, lecz szczątki jego zostały złożone zgodnie z jego życzeniem na cmentarzu w Hży, naprzeciw szpitala.

Po wojnie dyrektorem szpitala został jedyny w szpitalu lekarz dr Adam Kwiatkowski. Wykończono drugi budynek i modernizowano stary, dzięki czemu utworzono oddział dziecięcy. W 1951r. zorganizowaną pierwszą w Hży poradnię dentystyczną, którą prowadził lekarz dentysta Wiesław Zwoliński, późniejszy dyrektor Przychodni Rejonowej i ZOZ-u Hża.

W 1953r. w prywatnym budynku przy ul. Radomskiej utworzono ośrodek zdrowia - pierwszą na tym terenie placówkę lecznictwa otwartego, a w suterenie szpitala poradnię chirurgiczną i ginekologiczną. W 1956r. miasto otrzymało podstację pogotowia ratunkowego, której środkiem transportu była ...furmanka!

W latach 1956-60 dla poprawy warunków w szpitalu przeprowadzono remont i modernizację, w wyniku czego do piętrowego budynku B przeniesiono oddziały chirurgiczny i położniczy z salami operacyjnymi. W „starym” budynku A pozostał oddział Internistyczny i dziecięcy. Zmieniał się personel szpitala, zmieniali się dyrektorzy. Tak szpital funkcjonował do roku 1973. Wtedy to doszło do integracji lecznictwa zamkniętego z otwartym, powstał Zakład Opieki Zdrowotnej, czyli ZOZ. Dyrektorem tej placówki mianowano dr Wiesława Zwolińskiego. W 1975r. do ZOZ-u Hża przyłączono Dział Terenowy i ośrodki zdrowia w Lipsku. Mała ilość łóżek szpitalnych spowodowała konieczność budowy tzw. „łącznika”, który stał się głównym, pięciokondygnacyjnym budynkiem szpitalnym. Został on oddany do eksploatacji 19 lipca 1982r. w nim obecnie mieszczą się działy: chirurgiczny ogólny, wewnętrzny, ginekologiczno-położniczy z opieką nad noworodkiem, anestezjologii i intensywnej terapii, blok operacyjny, izba przyjęć, pracownia RTG, USG, endoskopowa, apteka, laboratorium analityczne z bankiem krwi, poradnie specjalistyczne: chirurgii ogólnej, chirurgii urazowo-ortopedycznej, diabetologiczna, endokrynologiczna, kardiologiczna W budynku B po kolejnym remoncie umieszczono oddział dziecięcy, laboratorium analityczne i aptekę, w budynku A pracownię RTG. Kolejny okres intensywnego rozwoju to już lata 90-te. Powstały wtedy w szpitalu kolejne pracownie: ultrasonograficzna i endoskopowa. Obecnie Pracownia RTG znajduje się w łączniku, natomiast w budynku A pomieszczenia po RTG i Kuchni wyremontowano i utworzono Zakład Opiekuńczo- Leczniczy wyposażony w 40 łóżek.

Dzięki inicjatywie kilku lekarzy i społecznemu poparciu udało się w roku 1993 zakupić jeden z pierwszych w kraju laparoskop operacyjny.

W 1996r. doszło do rozdzielenia lecznictwa otwartego i zamkniętego. Powstał wtedy Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Rejonowy w Hży, zarządzany przez dr Jana Pedowskiego. Stworzyło to możliwość racjonalnego gospodarowania i zarządzania szpitalem. Zakupiono wtedy dla szpitala pierwszy w dawnym województwie radomskim videoduodenoskop i kruroskop, w tym roku przeprowadzono również kapitalny remont pralni.

Od 1 stycznia 1999r. po zmianach administracyjnych szpital uzyskał status szpitala powiatowego.

Następowała modernizacja szpitala, w latach 2000 -2001 przeprowadzono prace inwestycyjno-modernizacyjne I i II piętra łącznika. Na I piętrze przygotowywano pomieszczenia na funkcjonowanie Oddziału Anestezjologii i Intensywnej Terapii oraz Zakładu Opiekuńczo- Leczniczego, natomiast na II piętrze na funkcjonowanie Oddziału Ginekologiczno-Położniczego z opieką nad noworodkiem. Wykonano na Oddziale Dziecięcym kuchnię mleczną a w miejscu dotychczasowej kuchni mlecznej utworzono Aptekę Szpitalną.

W 2002 roku Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Rejonowy w Iłży przekształcono w Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej - Szpital Rejonowy w Iłży. Między innymi w składzie Zespołu Zakładów pojawił się nowoutworzony Zakład Opiekuńczo-Lecznicy wyposażony w 22 łóżka w którym 2009 roku zwiększono liczbę łóżek do 40. Wówczas nastąpiła zmiana lokalizacji Zakładu Opiekuńczo-Lecznicy, z I piętra budynku- łącznika (Budynek C) przeniesiono do wyremontowanych pomieszczeń po pracowni RTG i Kuchni Szpitalnej. Natomiast pracownię RTG zlokalizowano w zmodernizowanych pomieszczeniach w części podpiwniczenia budynku C.

Poszerzano działalność Szpitala. W roku 2003 włączono w struktury Szpitala Rejonowego w Iłży Przychodnie Specjalistyczne, Pracownię Rehabilitacji Lecznicy oraz Oddział Pomocy Doraźnej z zespołem wyjazdowym „R” i „W”, Bank Krwi, oraz ponad 50% powierzchni budynku przy ul. Bodzentyńskiej, w którym obecnie mieści się Dyrekcja wraz z częścią administracji, Zakład Rehabilitacji Lecznicy, oraz część poradni specjalistycznych.

W tym samym roku dokonano przekształcenia Oddziału Pomocy Doraźnej w Zakład Opieki Zdrowotnej - Pogotowie Ratunkowe i utworzono Pracownię USG. W listopadzie 2003 roku W Zakładzie Opieki Zdrowotnej Przychodnie Specjalistyczne rozpoczęły działalność kolejne poradnie: alergologiczna i endokrynologiczna.

W latach 2004-2005 dokonano modernizacji Oddziału Wewnętrznego oraz wyremontowano pomieszczenia Pracowni Rehabilitacyjnej.

Wiosną 2006 roku w strukturach Szpitala:

- utworzono nową jednostkę Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w ramach której funkcjonowały do roku 2011: ambulatoryjna i wyjazdowa opieka lekarska, ambulatoryjna i wyjazdowa opieka pielęgniarska;
- przekształcono Pracownię Rehabilitacji Lecznicy w Zakład Rehabilitacji Ogólnoustrojowej.

ZRO zapewnia szeroki zakres wykonywanych zabiegów. Wychodząc naprzeciw postępom techniki w 2012 roku został zakupiony nowy sprzęt, który poszerzył zakres wykonywanych zabiegów fizjoterapeutycznych.

Poszerzając działalność w zakresie specjalistki w 2012 roku utworzono Poradnię Psychologiczną dla Dzieci i Młodzieży oraz Gabinety Diagnostyczno -Zabiegowe.

Szpitałem kierowali niżej wymienieni dyrektorzy:

- Jan Pedowski VIII 1996 - XI 1998,
- Grzegorz Kowalczyk XI 1998 -IV 1999,
- Jan Pedowski IV 1999- III 2003
- Tomasz Kaszewski III 2003 - IV 2005,
- Jacek Brzeziński IV 2005 - IX 2005,
- Mirosław Popiołek 01.X-14.10.2005 r.,
- Zbigniew Deja X 2005 - IV.2017

Szpital w kolejnych latach przekształcał się zmieniając nazwy:

- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Rejonowy w Iłży (1996-2002)
- Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej -Szpital Rejonowy w Iłży (2002-2005),
- Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej -Szpital w Iłży (2005-nadal)